

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/271/2018
Identifikačné číslo spisu: 3715205521
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3715205521.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L. S., bývajúceho v J. L., R. Č.. XX/X, zastúpeného Mgr. Vladimírom Karáskom, advokátom so sídlom v Považskej Bystrici, Stred č. 60/55, proti žalovanému Y. J., bývajúcemu v J. L., S. XX, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 6 C 197/2015, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 8. augusta 2018 sp. zn. 5 Co 115/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. augusta 2016 č.k. 6 C 197/2015-104 uložil žalovanému povinnosť do 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia zverejniť a minimálne po dobu 30-tich dní ponechať zverejnenú na internetovej stránke, registrovanej pod doménou P./..X. a P./..N..M., na hlavnej stránke nasledovnú informáciu: "Ospravedlnenie L. S." s nasledovným obsahom: "Ja Y. J., registrátor a prevádzkovateľ internetovej stránky registrovanej pod doménou P./..X. a P./..N..M., sa ospravedlňujem za zverejnenie príspevku (článku) pod názvom "L. S., prezývaný S., pravá ruka konšpirátora R. - biele kone H. R.", zverejneného dňa 26. 03. 2015. Zverejnením tohto príspevku (článku) som neoprávnene zasiahol do práva L. S. na ochranu osobnosti, za čo sa L. S. ospravedlňujem." Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50.000,- €, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a ďalej povinnosť nahradiť žalobcovi náhradu trov konania a právneho zastúpenia do rúk právneho zástupcu žalobcu Mgr. Vladimíra Karáska vo výške 100 %. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že v danej veci rozhodol na pojednávaní na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie žalovaného v zmysle § 274 CSP po zistení, že sú splnené predpoklady pre jeho vydanie. Poukázal na to, že žalovaný dňa 30. júna 2016 doručil súdu návrh na odročenie pojednávania z dôvodu, že dňa 22. júna 2016 podal Ústavnému súdu Slovenskej republiky sťažnosť pre porušenie základných ľudských práv a základných slobôd podľa článku 127 ods. 1 Ústavy SR a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zároveň súdu doručil opis sťažnosti. Súd

oznánil žalovanému, že pojednávanie určené na termín 11. júla 2016 sa uskutoční, oznámenie bolo žalovanému doručené 4. júla 2016, žalovaný sa na pojednávanie nedostavil. Ďalší termín pojednávania bol vytýčený na 11. augusta 2016, na ktoré boli predvolaní účastníci konania. Žalovanému bolo doručené poučenie, že podľa § 273 CSP, podľa ktorého súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o žalobe rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak: a/ uznesením uložil žalovanému povinnosť v určenej lehote písomne vyjadriť sa k žalobe a v tomto svojom vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a žalovaný túto povinnosť bez vážneho dôvodu nespĺnil a b/ v tomto uznesení poučil žalovaného o následkoch nespĺnenia takto uloženej povinnosti, vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie a doručil uznesenie žalovanému do vlastných rúk. Žalovaný 4. augusta 2016 doručil súdu ospravedlnenie neúčasti na tomto pojednávaní a opakovaný návrh na zamietnutie žaloby, pričom neúčasť ospravedlnil z dôvodu podania sťažnosti ministerke spravodlivosti SR na postup Okresného súdu Považská Bystrica a podaním oznámenia o nových skutočnostiach trestnej činnosti - žiadosť o poskytnutie štatútu chráneného svedka, odoslané na Generálnu prokuratúru SR zo dňa 19. júla 2016, uvedené ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní nepovažoval súd za dostatočné. Vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že v posudzovanej veci boli splnené podmienky stanovené § § 274 CSP. Žalovanému bola v dostatočnej lehote opakovane poskytnutá možnosť vyjadriť sa k žalobe (výzvy zo 7. júla a 15. júla 2016); žalovaný zaslal síce súdu množstvo písomností, ale písomné vyjadrenie k žalobe obsahujúce uvedenie rozhodujúcich skutočností na svoju obranu súdu nedoručil. Vzhľadom na uvedené na návrh žalobcu súd rozhodol vo veci rozsudkom pre zmeškanie žalovaného tak, že žalobe vyhovel. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu uznesením z 8. augusta 2018 sp. zn. 5 Co 115/2018 uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Na rozdiel od súdu prvej inštancie dospel k záveru, že v danej veci neboli splnené podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie v zmysle § 274 CSP. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že včas predvolaný a poučený žalovaný o možnosti rozhodnúť spor rozsudkom pre zmeškanie na návrh druhej strany v prípade včasného neospravedlnenia neprítomnosti na pojednávaní vážnymi okolnosťami (viď doručka z čl. 90 spisu, podpísaná vlastnoručným podpisom žalovaného dňa 15. júla 2016) sa neustanovil na pojednávanie nariadené na prejednanie veci samej dňa 11. augusta 2016. Svoju neúčasť sa žalovaný snažil ospravedlniť listinou označenou ako „Ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní - opakovaný návrh na zamietnutie žaloby“, v ktorej uviedol viaceré dôvody svojej neúčasti na nariadenom pojednávaní - ohrozenie jeho života (ktorú skutočnosť ničím nepreukázal), podanie sťažnosti ministerke spravodlivosti SR na postup Okresného súdu Považská Bystrica a podanie oznámenia o nových skutočnostiach trestnej činnosti - žiadosť o poskytnutie štatútu chráneného svedka adresovanej Generálnej prokuratúre SR. Odvolací súd konštatoval, že žalovaný týmto a ani iným podaním od okamihu doručenia predvolania (15. júla 2016) nepožiadaval o odročenie pojednávania, žiadal len o ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní z vyššie uvedených dôvodov a zamietnutie žaloby, čo bolo možné podľa názoru odvolacieho súdu vykladať vo vzájomnom spojení v danej veci ako možnosť vec prejednať bez osobnej prítomnosti žalovaného.

2.1. Pokiaľ ide o účasť žalovaného na predchádzajúcich nariadených pojednávaniach, žalovaný sa zúčastnil len na prvom pojednávaní dňa 22. februára 2016, na ktorom namietal, že o vznesenej námietke zaujatosti doručenej súdu dňa 12. decembra 2016 nemohol Krajský súd v Trenčíne rozhodnúť s tým, že na námietke zaujatosti trvá a žiada, aby bol spis predložený Krajskému súdu v Trenčíne, v dôsledku čoho bolo predmetné pojednávanie odročené. Žalovaný tiež prvým procesným úkonom, ktorý mu patrí, v reakcii na uloženú povinnosť súdom prvej inštancie vyjadriť sa k podanej žalobe, označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (§ 114 ods. 2 a 3 O.s.p.) a po poučení o svojich procesných právach, doručil návrh na prerušenie konania, ktorého sa domáhal z viacerých dôvodov. Z obsahu tohto podania vyplýva, že žalovaný v konaní namieta (hoci v kontexte s vydaným predbežným opatrením, ktoré predchádzalo konaniu vo veci samej) svoju pasívnu vecnú legitimáciu, ktorá má však tiež súvis s konaním vo veci samej. Uvedenú skutočnosť namietal tiež v ďalších podaniach a to aj v ich prílohách, napr. „Ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní - opakovaný návrh na zamietnutie žaloby“ zo dňa 4. augusta 2016. Z obsahu súdneho spisu okrem uvedeného vyplýva, že žalovaný v priebehu konania pred súdom prvej inštancie doručil viacero podaní, ktorými najmä prejavoval svoj nesúhlas so žalobou a

zaujatosťou zákonného sudcu a sudcov príslušného súdu spolu s procesným postupom v konaní.

2.2. Podľa názoru odvolacieho súdu nemožno konanie žalovaného v danej veci stotožniť s pasivitou, ktorá otvára priestor pre naplnenie formálnych podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Žalovaný zaujal dostatočným spôsobom stanovisko k podanej žalobe vo forme vyššie uvedenej procesnej obrany, ktorá v spojení s ospravedlnením neúčasti na pojednávaní dňa 11. augusta 2016, na ktorom bol na návrh žalobcu vydaný rozsudok pre zmeškanie, odôvodňovala skôr prejednanie veci samej, a to aj bez účasti žalovaného, ktorému bol v konaní poskytnutý priestor na to, aby sa vo veci vyjadril písomne, prípadne osobne alebo prostredníctvom svojho právneho zástupcu na jednom z viacerých nariadených a uskutočnených pojednávaní. Zo všetkých uvedených dôvodov odvolací súd pre nesplnenie podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného napadnuté rozhodnutie podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušil a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v ktorom bude povinnosťou súdu opätovne komplexne posúdiť uplatnený nárok žalobcu, za tým účelom v potrebnom rozsahu vykonať dokazovanie, výsledky celého konania potom náležite zhodnotiť a to najmä so zameraním sa na sporné otázky a posúdiť ich z hľadiska všetkých na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a následne vo veci opätovne rozhodnúť.

3. Proti tomuto uzneseniu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 420 písm. f) CSP, teda že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, eventuálne s odkazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže išlo o riešenie právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázal na to, že procesným postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu došlo k porušeniu viacerých procesných práv žalobcu - práva na odôvodnenie rozhodnutia na základe požiadaviek vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 Európskeho Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, právo na rovnosť zbraní, právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru v spojení s právom na ochranu uvedenú v čl. 46 Ústavy SR a zásadou právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy SR a zákonnosťou konania štátnych orgánov podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Súčasťou kvalitného odôvodnenia rozhodnutia je aj správne vyporiadanie sa s právnymi predpismi vzťahujúcimi sa na predmetný prípad a správne posúdenie veci. Odvolací súd sa v rozhodnutí nevyporiadal s argumentami žalobcu uvedenými v jeho vyjadrení k odvolaniu žalovaného, ktoré mali pre rozhodnutie vo veci samej podstatný význam. Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že v prejednávanej veci neboli splnené podmienky v zmysle § 274 CSP pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, preto súd prvej inštancie nemal žiadnu možnosť prejednať vec v neprítomnosti žalovaného. Podľa názoru žalobcu uvedené procesné pochybenia odvolacieho súdu predstavujú podstatný zásah do práv žalobcu na spravodlivý proces, právo na súdnu ochranu a princíp viazanosti štátnych orgánov ústavou, medzinárodnými zmluvami, zákonmi a ustálenou judikatúrou.

3.1. Dovolaateľ zároveň dal do pozornosti v posudzovanej veci odlišné rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne z 8. augusta 2018 sp. zn. 5 Co 116/2018 (č.l. 222), ktorým odvolací súd potvrdil uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica z 26. mája 2017 č.k. 6 C 197/2015-175 v spojení s opravným uznesením zo 16. apríla 2018 č.k. 6 C 197/2015-209, ktorým súd prvej inštancie zamietol návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie Okresného súdu Považská Bystrica z 11. augusta 2016 č.k. 6 C 197/2015-104. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že dôvody neúčasti žalovaného na pojednávaní 11. augusta 2016 nemožno považovať za ospravedlniteľné dôvody, existencia ktorých je jedným z predpokladov pre zrušenie rozsudku pre zmeškanie podľa § 277 ods. 2 CSP. Zo všetkých uvedených dôvodov žiadal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zmeniť a rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť a priznať nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na viaceré skutočnosti, ktoré považuje za spoločenie voči jeho osobe, vedomé porušovanie jeho ľudských práv, občianskych a ústavných práv.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech (z hľadiska procesného) bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 viackrát (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je (nesmie byť vnímaný ako) tretia inštancia, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Tejto mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

7. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). V danom prípade žalobca namieta, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f/ CSP.

8. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP.

8.1. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

8.2. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení.

8.3. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

9. Žalobca dovolaním napadol uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

9.1. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého (kasačné, procesné) uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie, nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej. Rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení.

9.2. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu uznesenie, ktorým odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie (o veci vymedzenej žalobou) končí. V dôsledku kasácie prvoinstančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie znovu o nej koná a rozhoduje.

9.3. Tieto právne náhľady (viď 9.1. a 9.2), sú zastávané aj v odbornej právnickej literatúre (viď publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, C. H. Beck, Praha, 2016, str. 1354 a 1355).

10. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd uzatvára, že proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátená tomuto súdu na ďalšie konanie, nie je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné. Dovolací súd procesne neprípustné dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP bez skúmania, či v konaní došlo k dovolateľom namietanej procesnej nesprávnosti.

11. Len ako poznámku k dovolacej argumentácii žalobcu najvyšší súd uvádza, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania. S tým názorom sa stotožnil aj Ústavný súd Slovenskej republiky (viď sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016). Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016.

12. Dovolací súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.